

VARNO, VARNO!

V bližnjem mestecu je videl Hostarjev Poldek letečega papirnatega zmaja. V prodajalno so ga poslali od doma po to in ono, češ, tam v mestu se dobi boljše blago in več kot pa gori pri vaškem trgovcu, pri starem Martinežu — in tedaj je videl Poldek tisto čudno stvar, ki brez perutnic plava po zraku. Mestni otročaji, bosopeti, v hlačkah-dokolenkah, so se preganjali po mestnem prahu sredi trga ter se s krikom in vikom trgali za vrstico, na kateri je bil privezan zmaj, ki je plaval skoro nad mestnimi hišami.

Nekaj novega je bilo to za mladega Hostarja, in ogledoval je tisto stvar tako dolgo, da ni mnogo manjkalo, da se ni Hostarjevemu očetu doma le predolgo zdelo tisto postajanje. Nekako čudno pomenljivo so ogledovali Poldka, ko je došel domov. K sreči, da je ostalo pri čudnem ogledovanju, sicer bi bil Poldek čutil, koliko je ura, tako je pa samo vedel, da ne gre prav.

No, si je pa zmaja tudi natančno ogledal, ko se je spustil na tla. Takoj se mu je pa tudi rodila misel, da bi si tudi sam doma izmojstril to zanimivo igračo. In res, takoj drugi dan je začel predpriprave. Svojo misel je razložil tudi sosedovemu Lipeku, domači Lovrek je smel sicer opazovati oba mojstra, toda beseda njegova ni padla v poštev.

Ni mala reč za dva mala mojstra pripraviti vse potrebno, da se napravi tako zračno vozilo!

Trebalo je dokaj močnega papirja, lepila, tankih prožnih šibic za zmajevo okostje; trebalo mnogo, mnogo vrvice in naposled raznobarvanega papirja, da se zmaj lepo okraši in da se mu napravi pisan rep. Ta roba pa ne raste za plotom kot koprive, da bi si jo vzel, komur bi se izljubilo. V prodajalni bi se pač dobilo, ko bi bilo kaj cvenka v Poldkovih hlačah. Toda ni ga bilo ... In to je ravno, kar skrbi in žalost dela!

Toda naš Poldek je bistroumen dečko in si ve pomagati iz zadrege. Šmarnice je videl v mestni prodajalni pri podobi Matere božje. „Šmarnic bom natrgal in jih ponesem ponuditi v ono trgovino! Potem bom pa prosil, da mi dajo, kar potrebujem za zmaja.“

Rečeno, storjeno! Sicer ni bilo kmalu toliko šmarnic skupaj, da bi se Poldek zanesel, da dobi zanje vse potrebno; vendarle jo čez par dni dokaj zavestno zastavi proti mestu.

Kaj radi mu dajo tam za velik šop dišečih šmarnic vse, kar prosi, in naposled mu trgovčeva gospa dá še par dolgih rožičev v žep in mu prijazno reče: „Si že priden, pa še prinesi!“

V hipu je bil Poldek doma in takoj pri delu. Toda vkljubtemu, da mu je bil Lipek zvest in neutrudljiv pomagač, vendar delo ni imelo uspeha, ker sta bila le oba novinca v tej stroki. Mnogo je bilo treba meriti, prirezavati, prenaresati in popravljati. Tudi je trebalo nekaj dni, da se je lep dobro posušil — in pravilno zmaja navezati tudi ni mala umetnost.

Slednjič pa je zmaj le ležal razprostrt na mizi, gotov in pripravljen, da vzleti v zračne višave.

To je bilo veselja, rajanja in poskakovanja oni dan v Hostarjevi hiši! „Popoldne ga bomo, popoldne ga bomo!“ se je čulo enomer.

ln res, popoldne so nesli zmaja vunkaj iz hiše. Na cesti pred hišo so ga vravnali. Poldek ga bo vlekel za vrvico! Lipek je pa že tako ves srečen, da ga sme držati, in Lovreku se zdi silno imenitno, da sme toliko bližje kot vsa druga vaška otročad.

„Zdaj-le bom,“ vikne Poldek in jo ucedi po cesti. Lipek izpusti zmaja, ki se polagoma dviga in dviga. Vsa otročja tolpa se zapodi za njim. Da je pa vrišč še hujši, seveda tudi pasje dlake Hostarjevega Čepija, ni smelo manjkati. —

Toda radost naših junakov in trušč otročje tolpe je bil le kratek. Komaj doseže zmaj višino dreves ob cesti, se nasadi na koničast drog, na katerega so pritrdili vsako pomlad Hostarjev oče hišico, da si napravijo tički gnezdo v nji.

„Oh zdaj pa je!“ se milo začuje spredaj, zadaj pa smeh in krohot vaše otročadi.

Da je nesreča in zadrega še večja, morajo ravno zdaj priti po cesti še tudi dobri stari učitelj.

Radi se izprehajajo po ti cesti in mnogokrat so postali pri Hostarjevih, ko se je izvrševal zmaj v Poldkovi delavnici. Vedeli so tudi, da bo danes prvi poizkus.

„Pri prvem vzletu nesreča?“ ogovoré Poldka, ki se je trudil na drevesu, da reši razparanega zmaja z nesrečnega droga.

„Da, da, škoda! Se tudi zgodi, da se stvar, ki se dolgo časa in z velikim trudom napravlja, ko je gotova, pokvari ali tudi uniči na mah. Varno, varno, ne samo kvišku; varno, varno tudi na vrhuncu!“

* * *

„Žalibog, da je tako!“ Še enkrat rekó stari učitelj in gredo zamišljeni dalje svoj pot. Poldkova nezgoda jim obudi stare žalne spomine. Pred oči jim stopi podoba njihovega pridnega učenca Kodranovega Ivana. Bister in priden je bil, da se skrbni učitelj niso mogli zdržati, da bi ne bili rekli, neke nedelje „po nauku“ Kodranovemu očetu: „Slišite oče, vašega Ivana je pa škoda za dom. Bister in razumen je, da mu ga ni para v naši šoli. Ko bi bil jaz na vašem mestu, kar naprej bi ga dal šolat“

In jeseni je šel Kodranov Ivan res v mestne šole. Sam Bog pa ve, koliko je bilo od one jeseni skozi celih štirinajst let doma skrbi in molitve, pritrgovanja in varčevanja, koliko potov v mesto in iz mesta! Sam Bog ve, koliko je bilo v mestu strahu in trepetu v šolah, koliko tuge in žalosti, koliko zaničevanja in pomanjkovanja, koliko izkušnjav in zapeljevanja!

Pa doma so vse prestali Kodranovi, in vse je premagal Kodranov Ivan v mestu zato, da bi bila kedaj pri Kodranovih — nova maša.

In bila je nova maša.

Ni ga peresa, ki bi moglo le prbližno popisati radost, ki jo je občutila vsa Kodranova družina. Veliko, toda težavno in naporno delo je bilo

srečno končano. Nova maša: konec skrbi in težav; nova maša: začetek novega življenja, novega delovanja!

Povzpел se je Kodranov Ivan — in ob novi maši je razprostrl krila, da se dvigne v višave svojega vzvišenega zvanja, da gori deluje in dviga druge k sebi.

Dvignil se je — toda rekel bi samo za trenotek. Onemogel, strt je padel zopet nazaj.

Prehladil se je v svojem svetem poklicu, zbolel, vlegel se . . . Prvi božič po novi maši, ko so polagali Jezusčka v jaslice, so položili Ivana — na mrtvaški oder . . .

„Da, da, žalibog, — so še vretje rekli stari učitelj — „se tudi zgodi, da se ono, kar se z mnogim trdom dovršuje, dovršeno na mah ugonobi in uniči. Zato varno, varno, ne samo kvišku; varno, varno tudi na vrhuncu!“ In svetla solza se utrne v dobrem očesu blagega moža. F. G.

JANKO IN METKA.

Povest. Spisal Juraj Pangrac.

Dva dni so že nabirali gobe. Bilo jih je nad vse pričakovanje mnogo. So pa rekli mati: „Jutri zjutraj jih pa poneseta v Ljubljano na prodaj. Vidva, Janko in Metka, jih poneseta. In prodasta jih, kolikor se bo dalo, dobro, drago. Za izkupiček pa nakupita moke, pšenične za sok in prežganje, ajdove in turšičične pa za žganjce in kruh. Le pripravita se, Janko in Metka; jutri zjutraj navsezgodaj jih poneseta!“

Z veseljem je tedaj pogledala Metka po gobah v košu; Janko pa se je namrdnil in obrnil pogled v stran . . .

I.

Ni še vzhajalo solnce, ni se še svitalo na jutranjem nebu, ko sta zapustila drugo jutro Janko in Metka, oprtana s košem na hrbtu, domačo hišo v Gobarski vasi ter odšla po lepi beli cesti v Ljubljano, da prodasta ondi, kar sta nesla v koših, in kupila za izkupiček moke, pšenične za sok in prežganje, ajdove in turšičične pa za žganjce in kruh.

Janku ni bila všeč hladilna jutranja rosa, ne gosti jutranji mrak, še manj pa koš na hrbtu. Komaj je stopil iz hiše — mati še niso zapahnila vežnih dveri — že je jel, dasi starejši pa tudi močnejši od nežne in šibke sestrice Metke, zgibavati zdaj s to, zdaj z drugo ramo, prekladati koševo naramnico malo bolj na desno pa zopet na levo ter godrnjati: „O-o, kako je težko!“

„Kaj bo težko!“ je rekla Metka, da bi ga potolažila, in je hitela dalje.

O, težák je bil tudi njen koš; zakaj ona je še sinoči prestavila koša; mati k sreči niso opazili tega; in danes zjutraj si je oprtala težjega, Janko-